

Predmet C-37/24**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

19. siječnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Curtea de Apel București (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

23. svibnja 2023.

Tužitelj u prvostupanjskom postupku i žalitelj:

Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (UPFR)

Tuženik u prvostupanjskom postupku i žalitelj:

DADA Music SRL

**Intervenijent u prvostupanjskom postupku i druga stranka u žalbenom
postupku:**

Asociația Radiourilor Locale și Regionale (ARLR)

Predmet glavnog postupka

Žalbe podnesene sudu koji je uputio zahtjev, Curtei de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu, Rumunjska), protiv presude kojom je Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu, Rumunjska) djelomično odbio tužbu kojom se tražilo da se naloži plaćanje određenih zaostalih naknada u sporu između Uniune Producătorilor de Fonograme din România (Udruženje rumunjskih proizvođača fonograma, u daljnjem tekstu: UPFR) i društva SC DADA Music SRL (u daljnjem tekstu: DADA Music SRL).

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Na temelju članka 267. UFEU-a traži se tumačenje članka 8. stavka 2. Direktive 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu

iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (u daljnjem tekstu: Direktiva 2006/112), kao i članka 16. stavka 2. drugog podstavka Direktive 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (u daljnjem tekstu: Direktiva 2014/26), u vezi s člancima 17. i 52. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

Prethodna pitanja

Treba li članak 8. stavak 2. Direktive 2006/115/EZ, kao i članak 16. stavak 2. drugi podstavak Direktive 2014/26/EU, u vezi s člancima 17. i 52. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, tumačiti na način da im se:

1. protivi nacionalni propis kojim se ne osigurava minimalna primjerena (paušalna) naknada za nositelje prava (proizvođače fonograma), koje zastupaju organizacije za kolektivno ostvarivanje prava, neovisno o ostvarenim prihodima ili troškovima koje snose organizacije za radiodifuziju?
2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, protivi li se [navedenim člancima] nacionalni propis kojim se s izravnim učinkom ukidaju minimalne (paušalne) naknade određene na temelju metodologije o kojoj su prethodno pregovarali organizacija za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici a da nisu izmijenjeni kriteriji za izračun naknade i nije određen krajnji rok za pregovore o novim sporazumima (metodologijama) za određivanje iznosa primjerenih naknada?
3. U slučaju niječnog odgovora na prva dva pitanja, je li nacionalni sud ovlašten i, eventualno, obvezan provjeriti jesu li postotne naknade izračunane s obzirom na stvarne prihode koje su prijavile organizacije za radiodifuziju primjerene i razumne za nositelje prava, s jedne strane, odnosno korisnike, s druge strane, ili su one, suprotno tomu, očito neznatne ili, ovisno o slučaju, očito prekomjerne te koji se kriteriji mogu upotrijebiti u svrhu takve ocjene?
4. U slučaju potvrdnog odgovora na treće pitanje, je li nacionalni sud, kad utvrdi da je naknada koju treba platiti na temelju metodologije izmijenjene novim nacionalnim zakonodavstvom neznatna, ovlašten i/ili obvezan primijeniti alternativne kriterije u odnosu na kriterij prijavljenih prihoda, kao što je, primjerice, određivanje naknade na temelju troškova koje snose radiotelevizijske kuće za aktivnost radiodifuzije, naknade koju plaćaju slične radiotelevizijske kuće ili drugih sličnih kriterija, kako bi se osiguralo da nositelji prava dobiju odgovarajuću naknadu a da se ne ugroze legitimni interesi korisnika, odnosno da te naknade ne budu neznatne, ali ni prekomjerno visoke za organizacije za radiodifuziju?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Unije

Članak 8. stavak 2. Direktive 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva

Članak 16. stavak 1. drugi podstavak Direktive 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu

Članci 17. i 52. Povelje Europske unije o temeljnim pravima

Presude od 19. studenoga 1991., Francovich i Bonifaci/Italija, spojeni predmeti C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428; od 5. listopada 2004., Pfeiffer i dr., spojeni predmeti C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584 i od 18. siječnja 2022., Thelen Technopark Berlin, C-261/20, EU:C:2022:33.

Navedene nacionalne odredbe

Članci 112., 145., 164. i 166. *Legee nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 14 iunie 2018* (Zakon br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima, kako je ponovno objavljen u Monitorulu Oficial al României, dio I., br. 489 od 14. lipnja 2018.; u daljnjem tekstu: Zakon br. 8/1996)

Člankom 112. stavkom 1. za umjetnike izvođače i proizvođače fonograma predviđa se pravo na primjerenu naknadu za izravno ili neizravno korištenje fonograma izdanih u komercijalne svrhe odnosno umnoženih primjeraka takvih fonograma za radiodifuzijsko emitiranje ili za bilo kakvo priopćavanje javnosti, dok se stavkom 2. propisuje da se iznos te naknade određuje na temelju metodologija koje su u skladu s postupcima predviđenima člancima 163. do 165.

Člankom 145. stavkom 1. točkama (c) i (d) utvrđuje se obveza kolektivnog ostvarivanja prava radiodifuzijskog emitiranja glazbenih djela i prava na jedinstvenu primjerenu naknadu.

Člankom 164. stavkom 1. Zakona br. 8/1996 utvrđuju se glavni kriteriji koje treba uzeti u obzir u okviru pregovora o metodologiji, a stavcima 2. i 3. određuje se sljedeće:

„2. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava mogu u okviru pregovora od iste skupine korisnika zatražiti paušalne naknade ili postotne naknade koje se utvrđuju kao postotak prihoda koje je ostvario svaki korisnik na temelju aktivnosti u okviru koje se koristi repertoarom odnosno, u slučaju da nisu ostvareni prihodi, kao postotak troškova nastalih zbog korištenja. Za aktivnost radiodifuzije organizacije za kolektivno ostvarivanje prava mogu zatražiti samo postotne

naknade koje su u izravnom proporcionalnom odnosu s opsegom u kojem se svaki korisnik, odnosno organizacija za radiodifuziju, koristi repertoarom kojim se kolektivno upravlja u okviru te aktivnosti.

3. Naknade predviđene stavkom 2. moraju biti razumne u odnosu na ekonomsku vrijednost i opseg uporabe prava o kojima je riječ imajući u vidu vrstu i raspon uporabe djela i drugog sadržaja, kao i ekonomsku vrijednost usluge pružene od strane organizacije za kolektivno ostvarivanje prava. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici trebaju obrazložiti metodu izračuna tih naknada.”

Člankom 166. Zakona br. 8/1996 predviđa se sljedeće:

„1. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava, korisnici ili udruženja korisnika iz članka 163. stavka 3. točaka (b) i (c) mogu podnijeti novi zahtjev za pokretanje postupaka pregovaranja o tarifama i metodologijama samo nakon što su protekle tri godine od dana njihove konačne objave u Monitorulu Oficial al României, dio I.

2. U slučaju pregovora predviđenih člankom 114. stavkom 4. bilo koja od [zainteresiranih] strana može podnijeti novi zahtjev za pokretanje postupaka pregovaranja o metodologijama samo nakon što su protekle tri godine od dana njihove konačne objave u Monitorulu Oficial al României, dio I.

3. Do trenutka objave novih metodologija i dalje vrijede metodologije koje su prije toga bile na snazi.”

Metodologia privind remunerația datorată artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de fonograme pentru radiodifuzarea fonogramelor publicate în scop comercial ori a reproducerilor acestora de către organismele de radiodifuziune (Metodologija o naknadi koju treba platiti umjetnicima izvođačima i proizvođačima fonograma u slučaju kad organizacije za radiodifuziju radiodifuzijom emitiraju fonograme izdane u komercijalne svrhe odnosno umnožene primjerke takvih fonograma), čija je konačna verzija utvrđena Decizijom civilă nr. 153A/12 mai 2011 a Curții de Apel București, Secția a IX-a civilă și pentru cauze de proprietate intelectuală (presuda br. 153 od 12. svibnja 2011. Žalbenog suda u Bukureštu, IX. vijeće za građanske sporove i sporove o intelektualnom vlasništvu), na temelju odluke br. 216/2011 koju je donio Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (Rumunjski ured za autorska prava, u daljnjem tekstu: ORDA) (u daljnjem tekstu: Metodologija o naknadi), kojom se predviđa sljedeće:

„4. Organizacije za radiodifuziju, označene kao korisnici u smislu ove metodologije, dužne su svaka tri mjeseca organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava koje je ORDA odredila kao subjekte za naplatu naknada umjetnika izvođača i proizvođača fonograma platiti naknadu na ime imovinskih prava povezanih s korištenjem komercijalnih fonograma ili umnoženih primjeraka takvih fonograma koja je određena primjenom postotka, u skladu s onim što se

navodi u tablici u nastavku, na osnovu za izračun predviđenu točkom 5. ove metodologije za svaku radiopostaju u vlasništvu korisnika.

Opseg korištenja komercijalnih fonograma u programima	Umjetnici izvođači i proizvođači fonograma
Do 35 % uključivo	1,8 %
Više od 35 %, do 65 % uključivo	2,4 %
Više od 65 %	3 %

Organizacije za radiodifuziju dužne su svaka tri mjeseca organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava koje je ORDA odredila kao subjekte za naplatu naknada umjetnika izvođača i proizvođača fonograma platiti naknadu na ime imovinskih prava povezanih s korištenjem fonograma izdanih u komercijalne svrhe ili umnoženih primjeraka takvih fonograma, koja se izračunava primjenom postotka od 3 % na ukupne bruto mjesečne prihode ostvarene od aktivnosti radiodifuzije u slučaju korištenja fonograma u opsegu od 100 % ukupnog vremena emitiranja programa. U slučaju korištenja u manjem opsegu, postotak od 3 % smanjuje se na izravno proporcionalan način s obzirom na opseg korištenja fonograma u vezi s ukupnim vremenom emitiranja programa. [...]

5. Osnovu za izračun na koju se primjenjuju postoci iz točke 3. čine svi bruto mjesečni prihodi umanjeni za porez na dodanu vrijednost koje su korisnici ostvarili od aktivnosti radiodifuzije, a u koje se ubrajaju, primjerice i netaksativno, prihodi od oglašavanja, zamjena, pretplate, oglasi i informacije, telefonski pozivi i tekstualne poruke po višoj tarifi, sponzorstva, radijska i televizijska natjecanja i igre, iznajmljivanje prostora za emitiranje, drugi financijski doprinosi, ovlaštenja za prijem, prihodi koji proizlaze iz radiodifuzije po narudžbi i prihodi od udruženja ili drugih aktivnosti povezanih s radiodifuzijom. U osnovu za izračun ulaze i prihodi trećih društava, osobito prihodi producenstkih kuća i društava za oglašavanje, ako su ostvareni na ime aktivnosti radiodifuzije korisnika u vezi s fonogramom ili fonogramima izdanim u komercijalne svrhe i emitiranim radiodifuzijom te ako je riječ o nepoštenom prijenosu koji se protivi poslovnim praksama koje se temelje na dobroj vjeri, a koje su specifične za predmetni sektor. Ako nisu ostvareni prihodi, osnovu za izračun čine ukupni troškovi koje je korisnik snosio za aktivnost radiodifuzije (primjerice, troškovi osoblja, troškovi usluga koje pružaju treće osobe, stjecanja bilo koje vrste itd.) u tromjesečju za koje treba platiti naknadu.

6. Iznosi koji proizlaze iz primjene postotaka na osnovu za izračun ne mogu biti manji od protuvrijednosti u rumunjskim leuima, koja se izračunava prema tečaju BNR-a [Rumunjska narodna banka] na dan dospijeca, iznosa od 500 eura po

tromjesečju na ime minimalne naknade koju korisnici trebaju platiti za svaku lokalnu radiopostaju u njihovu vlasništvu i iznosa od 1000 eura po tromjesečju na ime minimalne naknade koju korisnici trebaju platiti za svaku nacionalnu radiopostaju u njihovu vlasništvu.”

Članak II. *Legee nr. 74/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 268 din 27 martie 2018 (Zakon br. 74/2018 o izmjenama i dopunama Zakona br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima, objavljen u Monitorulu Oficial al României, dio I., br. 268 od 27. ožujka 2018.; u daljnjem tekstu: Zakon br. 74/2018)*

„Članak II.

2. Metodologije predviđene člankom 131. Zakona br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima, kako je naknadno izmijenjen i dopunjen, ostaju na snazi do isteka razdoblja za koje su donesene.

3. Odredbe metodologija koje su razvijene u skladu s člancima 131. i 131.¹ [Zakona br. 8/1996], koji sadržavaju odredbe o fiksnim ili minimalnim iznosima odnosno naknadama primjenjivima u slučaju radiodifuzije, koje su protivne članku 131.¹ stavku 2., kako su izmijenjene ovim zakonom, više nisu primjenjive od dana na koji je protekao rok od 90 dana od objave ovog zakona u Monitorulu Oficial al României, dio I.”

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 UPFR, u svojstvu organizacije za kolektivno ostvarivanje srodnih prava koja pripadaju proizvođačima fonograma, s jedne strane, i društvo DADA Music SRL, upravitelj jedne lokalne radiopostaje, s druge strane, sklopili su 20. listopada 2011. ugovor o neisključivom odobrenju za radiodifuziju komercijalnih fonograma. Društvo DADA Music SRL dobilo je na temelju tog odobrenja pravo radiodifuzijskog emitiranja (priopćavanja javnosti) fonograma preko svoje radiopostaje te je preuzelo s time povezanu obvezu plaćanja primjerene naknade. [U odobrenju] je utvrđeno da društvo DADA Music SRL, ovisno o opsegu korištenja fonograma u radijskim programima, treba platiti naknadu utvrđenu u postocima i izračunanu s obzirom na ukupne prihode koje je ostvarilo te, u slučaju da nisu ostvareni prihodi, s obzirom na ukupne troškove koje je snosilo za aktivnost radiodifuzije. Također je predviđeno da tako izračunani iznosi u postocima ne mogu biti manji od protuvrijednosti u rumunjskim leuima, koja se izračunava prema tečaju BNR-a na dan dospijeća, iznosa od 250 eura po tromjesečju na ime minimalne naknade koju korisnici trebaju platiti za svaku lokalnu radiopostaju u njihovu vlasništvu i iznosa od 500 eura po tromjesečju za svaku nacionalnu radiopostaju u njihovu vlasništvu.
- 2 Nakon što je stupio na snagu Zakon br. 74/2018, društvo DADA Music SRL odbilo je nastaviti plaćati minimalnu paušalnu naknadu jer je smatralo da je

navedeni zakon neposredno primjenjiv i da, slijedom toga, treba platiti naknade samo s obzirom na konkretno ostvarene prihode. Društvo DADA Music SRL platilo je za razdoblje od 1. srpnja 2018. do 30. lipnja 2019. naknadu u iznosu od otprilike 1000 eura, koja je izračunana u postocima. UPFR je pak izdao račun te je nakon toga u sudskom postupku zahtijevao minimalnu naknadu koju treba platiti u skladu s Metodologijom o naknadi.

- 3 UPFR je 24. lipnja 2019. Tribunalulu București (Viši sud u Bukureštu) podnio tužbu kojom je tražio da se društvu DADA Music SRL naloži plaćanje minimalne naknade koju treba platiti u skladu s Metodologijom o naknadi. UPFR je u biti smatrao da je ta minimalna naknada primjenjiva do dana donošenja nove metodologije. Društvo DADA Music SRL zahtijevalo je da se tužba odbije kao neosnovana.
- 4 Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) prihvatio je zahtjev za intervenciju u postupak koji je podnijela Asociația Radiourilor Locale și Regionale (Udruženje lokalnih i regionalnih radija, Rumunjska, u daljnjem tekstu: ARLR), koja je napomenula da su minimalne naknade određene na temelju prethodnog zakona o radiotelevizijskim kućama previsoke, osobito u slučaju manjih lokalnih radija. ARLR je od početka zagovarao ukidanje minimalnih paušalnih naknada, pri čemu je tvrdio da se određivanje njihova plaćanja protivi članku 16. stavku 2. Direktive 2014/26, u skladu s kojim prava na naknadu moraju biti razumna u odnosu na ekonomsku vrijednost uporabe tih prava.
- 5 Prilikom računovodstvenog vještačenja provedenog u okviru postupka koji se vodio pred Tribunalulom București (Viši sud u Bukureštu) utvrđene su razlike u naknadama u iznosima od 16,13 rumunjskih leua (uključujući PDV) i 70,68 rumunjskih leua zatezних kamata u slučaju da se ne primjenjuje minimalna naknada te u iznosima od 14 707,51 rumunjskih leua (uključujući PDV) i 8019,56 rumunjskih leua zatezних kamata u alternativnom slučaju primjene pravnih pravila o minimalnoj paušalnoj naknadi.
- 6 Presudom od 28. siječnja 2022. Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) utvrdio je da su bile primjenjive postotne naknade i da minimalna paušalna naknada više nije bila na snazi u razdoblju koje se razmatralo u postupku. Slijedom toga, navedeni sud djelomično je prihvatio tužbu te je društvu DADA Music SRL naložio da UPFR-u plati iznose od 16,13 rumunjskih leua (uključujući PDV) i 70,68 rumunjskih leua zatezних kamata. Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) utvrdio je u biti da su primjenjivi članak 164. stavak 2. Zakona br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima te članak II. Zakona br. 74/2018.
- 7 UPFR je protiv navedene presude podnio žalbu sudu koji je uputio zahtjev te je istaknuo da su odredbe članka II. Zakona br. 74/2018 primjenjive isključivo u kontekstu pregovora o novoj metodologiji, dok u međuvremenu ostaju na snazi odredbe Metodologije o naknadi.

- 8 Važno je napomenuti da je 7. siječnja 2020., nakon administrativnih mjera koje je ORDA odredila UPFR-u, društvo DADA Music SRL sklopilo novi ugovor o odobrenju s UPFR-om (koji se, međutim, ne odnosi na razdoblje koje se razmatralo u postupku) u kojem se više nisu spominjale minimalne paušalne naknade, nego samo postotne naknade.
- 9 Radiopostaje nisu ostvarivale dovoljno prihoda (koje su prijavljivale zasebno) zbog čega je UPFR u biti često tražio i zahtijevao od radiopostaja da plate minimalnu naknadu predviđenu Metodologijom o naknadi. ORDA je donijela odluku kojom je UPFR-u odredila obvezu prestanka naplate minimalnih paušalnih naknada. UPFR je pobijao navedenu odluku u upravnom sporu. Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud, Rumunjska) odbio je tu tužbu u upravnom sporu 6. svibnja 2022. te je potvrdio isto tumačenje odredbi članka II. Zakona br. 74/2018 koje je zagovaralo društvo DADA Music SRL i prihvatio Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) presudom koja je predmet žalbe. Sud koji je uputio zahtjev smatra da ta odluka može biti relevantna u glavnom postupku jer je pravomoćna u odnosu na UPFR te je on zbog toga u okviru svojih odnosa s ORDA-om koji su uređeni upravnim pravom, obavezan prestati naplaćivati minimalne paušalne naknade.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 10 UPFR je u biti tvrdio da se tumačenje članka II. Zakona br. 74/2018 na način da je on neposredno primjenjiv na glavni postupak protivi članku 8. stavku 2. Direktive 2006/115 i članku 16. stavku 2. Direktive 2014/26. UPFR smatra da se direktivama 2006/116/EZ i 2014/26/EU te člankom 15. Ugovora o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo ne isključuje mogućnost određivanja minimalnih paušalnih naknada te da im se protivi zadiranje nacionalnog zakonodavca u provedbu metodologije koja je na snazi, a kojom se predviđa takva minimalna naknada.
- 11 Društvo DADA Music SRL smatra da minimalna naknada koju treba platiti organizacijama za kolektivno ostvarivanje prava više nije primjenjiva zbog članka II. Zakona br. 74/2018 i da je taj članak neposredno primjenjiv, tako da je ono dužno platiti samo naknade izračunane u postocima.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 12 U okviru nekih prethodnih sporova u nacionalnoj sudskoj praksi pojavile su se razlike u tumačenju u pogledu značenja pojma lokalne radiopostaje (*post radio local*). UPFR je u navedenim sporovima zastupao stajalište da se svaka lokalna radiopostaja (*emițător local*) smatra zasebnom lokalnom radiopostajom, i to na temelju argumenta da te lokalne radiopostaje omogućuju da emitiranja programa radiopostaje postanu dostupna novoj publici. Drugi argument temeljio se na činjenici da su oglasi koji se šire na lokalnoj razini ponekad drukčiji. Konkretno, te tvrdnje, koje su nacionalni sudovi ponekad prihvaćali, dovele su do toga da su

određene minimalne naknade izračunane u višem iznosu, a te su iznose radiotelevizijske kuće koje su djelovale na lokalnoj razini i čiji su financijski rezultati često bili skromni smatrale previsokima. Opisane okolnosti dovele su do izmjena Zakona br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima na temelju članka II. Zakona br. 74/2018.

- 13 Sud koji je uputio zahtjev prije svega smatra da članak II. Zakona br. 74/2018 treba tumačiti na način da su odredbe točke 6. Metodologije o naknadi prestale proizvoditi učinke po isteku razdoblja predviđenog tim člankom, tako da društvo DADA Music SRL za razdoblje koje se razmatralo u postupku nije trebalo platiti minimalne naknade, nego samo naknade s obzirom na stvarno ostvarene prihode.
- 14 Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) smatra da je jasno i nesporno da se člankom 8. stavkom 2. Direktive 2006/115 i člankom 16. stavkom 2. drugim podstavkom Direktive 2014/26 ne isključuje mogućnost određivanja minimalne paušalne naknade, pod uvjetom da ta naknada nije prekomjerna i previsoka za korisnike (radiotelevizijske kuće). Minimalna naknada utvrđena Metodologijom o naknadi bila je u načelu u skladu sa zahtjevima određenima pravom Unije.
- 15 Kad je riječ o prvom prethodnom pitanju upućenom Sudu, sud koji je uputio zahtjev ističe da se odredbama prava Unije čije se tumačenje traži utvrđuje da naknada koju treba platiti proizvođačima fonograma treba biti primjerena i razumna. Međutim, navedenim direktivama nacionalnom zakonodavcu prepušta se zadaća da predvidi mehanizme na temelju kojih se konkretizira naknada koja bi bila primjerena u navedenom smislu. U tom pogledu, u relevantnim odredbama i uvodnim izjavama s objašnjenjem sadržanima u preambuli ne postoji nijedan element koji opravdava tumačenje prema kojem postoji obveza određivanja (minimalnih) paušalnih naknada. Slijedom toga, odgovor na to pitanje treba biti niječan.
- 16 Stajalište Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) složenije je kad je riječ o upućenom drugom prethodnom pitanju. Taj sud podsjeća na to da se Metodologijom o naknadi predviđaju postotne naknade, ali i minimalne paušalne naknade za slučajeve kad korisnik ne ostvari financijske rezultate ili kad zbog drugih okolnosti obavlja aktivnost radiodifuzije a da ne ostvari i ekonomske koristi. Smatra da sustav utvrđen navedenom metodologijom treba smatrati jedinstvenom cjelinom te da je, u dijelu u kojem se pretpostavljalo da nacionalni zakonodavac više neće dopustiti ugovaranje minimalnih naknada, moguće da su odredbe o postocima naknade i/ili osnovi za izračun bile drukčije upravo kako bi se osigurala primjerena naknada za nositelje srodnih prava.
- 17 Međutim, člankom II. Zakona br. 74/2018 nacionalni zakonodavac stavio je izvan snage s izravnim učinkom sastavnicu sustava naknada a da nije izmijenio kriterije za izračun naknade i nije odredio krajnji rok za pregovore o novim sporazumima (metodologijama) za određivanje iznosa primjerenih naknada, pri čemu je sustav koji je prethodio Zakonu br. 74/2018 izmijenio u korist radiopostaja a da nije postojao ujednačeni sustav kojim bi se osiguralo da su naknade koje treba platiti

proizvođačima fonograma razumne i za te proizvođače fonograma i da one nisu neznatne ili premale. Osim toga, u trenutačnoj se situaciji može pretpostaviti da korisnici neće biti vrlo entuzijastični u vezi s pregovorima o novoj metodologiji, s obzirom na to da je metodologija koja je trenutačno na snazi za njih povoljna.

- 18 Kad je riječ o slučajevima koje je prikazao UPFR i koji pokazuju velike razlike između naknada koje su 2022. platile radiotelevizijske kuće (neke su platile tromjesečne naknade u iznosu jednakom ili čak manjem od 500 rumunjskih leua, dok su druge platile znatne naknade u desecima ili stotinama tisuća rumunjskih leua), Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) napominje da je u trenutačnom sustavu moguće da određene kuće plate neznatne naknade, što vjerojatno odgovara ekonomskoj vrijednosti uporabe (koja može biti bez namjere ostvarivanja dobiti ili s namjerom ostvarivanja vrlo male dobiti), ali postoje dvojbe u pogledu toga odgovara li taj sustav i ekonomskoj vrijednosti prava kojima se upravlja.
- 19 Suprotno tomu, sud koji je uputio zahtjev smatra da metodologije proizvode slične učinke koje proizvodi normativni akt, [na kojeg se] može pozvati *erga omnes*, za sve nositelje prava i korisnike u određenom sektoru te da zakonodavcu treba priznati pravo da zbog opće politike na temelju odredbi koje se neposredno primjenjuju intervenira i u pogledu važećih metodologija. Stoga se ne može smatrati da se odredbama prava Unije u načelu protivi zakonska odredba kao što je ona sadržana u članku II. Zakona br. 74/2018, kojom se utvrđuje da minimalne (paušalne) naknade prestaju biti primjenjive s izravnim učinkom.
- 20 Kad je riječ o trećem i četvrtom prethodnom pitanju, Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) naglašava važnost određivanja naknade za nositelje prava koja nije neznatna jer bi takva situacija konkretno bila istovjetna izvlaštenju u okviru privatnog interesa, što bi predstavljalo povredu odredbe članka 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) smatra da bi nacionalnim sudovima, s obzirom na to da su dužni tumačiti nacionalne propise donesene radi prenošenja direktiva Unije na način kojim se osigurava njihov koristan učinak, trebalo priznati ovlast da provjere jesu li postotne naknade primjerene i razumne za nositelje prava, s jedne strane, i korisnike, s druge strane, ili su one, suprotno tomu, očito neznatne ili, ovisno o slučaju, očito prekomjerne.
- 21 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev traži da se utvrde kriteriji koji se mogu upotrijebiti za takvu ocjenu, pri čemu smatra da takvi kriteriji ne predstavljaju pitanje nacionalnog prava, nego prije svega pitanje prava Unije jer direktive treba tumačiti i primjenjivati ujednačeno. Isto tako, ako se utvrdi da je naknada koju treba platiti na temelju nacionalnog propisa neznatna, valja postaviti pitanje o tome je li nacionalni sud ovlašten ili čak obavezan primijeniti alternativne kriterije u odnosu na kriterij prijavljenih prihoda.
- 22 Naposljetku, Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) napominje da se, u skladu s presudom Suda u predmetu Francovich i Bonifaci/Italija, direktiva

koja je pogrešno prenesena ne može primijeniti *contra legem* u odnosima među pojedincima, ali to ne dovodi do nedopuštenosti tužbe (kao što to smatra ARLR) zbog najmanje dvaju razloga. Kao prvo, nacionalni sud obvezan je tumačiti sva nacionalna pravna pravila, a ne isključivo nacionalna pravna pravila kojima se prenose direktive, na način da se i u odnosima među pojedincima zajamči puno poštovanje odredbi prava Unije (koristan učinak) (vidjeti u tom smislu presudu Suda u predmetu Pfeiffer i dr.). Međutim, kao što to proizlazi i iz trećeg i četvrtog prethodnog pitanja, nacionalni sud raspolaže posebnim instrumentima kako bi osigurao rezultat koji je u skladu s obvezujućim pravilima prava Unije. Kao drugo, ako nije moguće tumačiti nacionalno pravo na način da se primijene, ali ne i povrijede, obvezujuća pravila prava Unije, pojedinac čija su prava povrijeđena može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv države (vidjeti u tom smislu presudu Francovich i Bonifaci/Italija). Ta načela ponovno su potvrđena relativno nedavno u presudi Thelen Technopark Berlin.

RADNI DOKUMENT